SPRÁVA O VÝSLEDKU KONTROLY 2021

Kontrola v športe v rokoch 2019-2021

Najvyšší kontrolný úrad SR
Karol Mitrík, predseda

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK **3**
ZOZNAM GRAFOV **3**
VÝZNAMNÉ ZISTENIA A ODPORÚČANIA **4**
1 KONTROLNÉ AKCIE V ŠPORTE **5**
2 VÝSLEDKY KONTROLNEJ ČINNOSTI NKÚ SR V OBLASTI ŠPORTU V ROKOCH 2019-2021 ..... **5**
2.1 NEKONCEPČNÝ PRÍSTUP K ROZVOJU ŠPORTU 5
2.2 ZDROJE FINANCOVANIA 6
2.2.1 Priama podpora športu podľa zákona o športe *6*
2.3 FORMY FINANCOVANIA 7
2.3.1 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR *7*
2.3.2 Ministerstvo financií SR *9*
2.3.3 Rozpočtová rezerva predsedu vlády SR *11*
2.3.4 Financovanie športu samosprávou *11*
2.4 INFORMAČNÝ SYSTÉM ŠPORTU 12

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA	VÝZNAM
HDP	Hrubý domáci produkt
ISŠ	Informačný systém športu
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NTC	Národné tenisové centrum
SAZ	Slovenský atletický zväz
SBA	Slovenská basketbalová asociácia
SR	Slovenská republika
STZ	Slovenský tenisový zväz
SZĽH	Slovenský zväz ľadového hokeja
Zákon o športe	Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZOZNAM GRAFOV

Graf č. 1: Celkové alokované finančné prostriedky pre všetky uznané športy v SR v rokoch 2017–2021

VÝZNAMNÉ ZISTENIA A ODPORÚČANIA

Verejným záujmom každej krajiny je **podpora a rozvoj športu**. V tejto oblasti plní rozhodujúcu úlohu štát a bez jeho účasti a finančnej podpory by nebolo možné komplexne zabezpečiť výchovu, realizáciu športových aktivít a ďalší rozvoj športu. **Najvýznamnejšiu úlohu** v podpore športu zohráva **MŠVVaŠ SR**. Jeho úlohu je organizovať a kontrolovať štátnu politiku v oblasti športu, koordinovať činnosť ostatných orgánov verejnej správy a iných právnických a fyzických osôb pri jej uskutočňovaní. Ministerstvo utvára podmienky pre rozvoj športu, zabezpečuje financovanie športu zo štátneho rozpočtu a kontroluje jeho efektívne využívanie prostriedkov. Spravuje informačný systém v oblasti športu.

Útvarmi zodpovednými za **tvorbu strategických dokumentov** rozvoja športu v Slovenskej republike sú v rámci hierarchie najvyššie postavené Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR rovnako ako aj splnomocnenec vlády pre šport . Samosprávny kraj vypracúva koncepciu rozvoja športu na podmienky samosprávneho kraja, obec zas vypracúva koncepciu rozvoja športu na konkrétne podmienky obce. Vzájomne musia byť horizontálne ako aj vertikálne previazané, aby dosiahli čo najväčšiu pridanú hodnotu investovaných verejných financií. Existencia, ich aktuálnosť a reagovanie na konkrétne potreby a vízie rozvoja športu by mali byť základnou kostrou udržateľného rozvoja športu. Kontroly NKÚ SR však preukazujú opak. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR vypracovalo „Koncepciu štátnej politiky v oblasti športu – Slovenský šport 2020“, ktorá bola prijatá uznesením vlády SR v roku 2012. **V roku 2021 stále neexistovala aktualizovaná strategická koncepcia rozvoja športu** a športovej infraštruktúry. Kontrolou 45 miest a obcí v roku 2019 bolo zistené, že koncepciu rozvoja športu nemalo vypracovanú alebo aktualizovanú viac ako 70 % kontrolovaných samospráv.

Financovanie športu z verejných zdrojov je v podmienkach SR **nekoordinované a neprehľadné**, nakoľko do tohto systému prispievajú viaceré subjekty štátnej správy (ministerstvá, úrad vlády a pod.), ale aj orgány územnej samosprávy (VÚC a obce). Finančné prostriedky od týchto subjektov sú prideľované podľa rôznych kritérií a pravidiel, čo tiež **neprispieva k transparentnosti a efektívnosti ich využívania**.

Pohľad na stratégie v športe ako aj zjednotenie systému podpory je pri viacerých nezávislých zdrojoch zásadné, preto NKÚ SR postupne vykonal sériu kontrolných akcií v inštitúciách, ktoré sú zapojené do financovania športu z verejných zdrojov. Kontrola na Ministerstve financií SR a Úrade vlády SR, ktorá bola zameraná na preverenie transparentnosti prideľovania finančných prostriedkov na rozvoj športovej infraštruktúry. **Výsledky kontroly v týchto dvoch inštitúciách potvrdili v oblasti dotačného financovania športových projektov prvky netransparentnosti a nedodržiavanie ustanoveného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami.**

Ďalšou kontrolou v oblasti športu bola kontrolná akcia zameraná na významný článok v schéme financovania športu – národné športové zväzy. Práve zväzy sú článkom v systéme, ktorý rozdeľuje príspevok uznanému športu prijatý od MŠVVaŠ SR jednotlivým športovým organizáciám a klubom. Finančné zdroje na podporu mládeže či talentovaných športovcov sú nedostatočné, čo je možno ilustrovať na príklade Slovenskej basketbalovej asociácie. Suma finančných prostriedkov 600 – 700 € pridelená na jedno mládežnícke družstvo tejto asociácie bola veľmi nízka, až limitujúca, a neposkytovala také možnosti, ktoré by jednotlivým basketbalovým mužstvám umožnila rozvoj mládeže a talentov v SR. **Bez externej podpory zo súkromných zdrojov, by basketbalové kluby mali problémy udržať takéto mládežnícke družstvá v súťažiach.** A nie je to iba príklad mládežníckeho basketbalu ale mládežníckeho športu vôbec.

Kontroly NKÚ SR, poukázali na to, že financovanie športu je v súčasnosti neprehľadné, nemá jednotné pravidlá a pre absenciu ucelenej koncepcie rozvoja sa neriadi strategickými cieľmi. Štát by mal preto podľa NKÚ SR spolu so zástupcami športovej obce stanoviť jasné a jednotné pravidlá a merateľné kritériá, podľa ktorých sa budú finančné prostriedky na športové projekty poskytovať. Zároveň by mal určiť mechanizmy pre dosiahnutie transparentnosti systému prideľovania dotácií na šport z verejných zdrojov, umožniť kontrolu systému kontrolnými orgánmi aj verejnosťou a rozhodnúť aj o sankčných mechanizmoch. Všetky tieto pravidlá by mal následne implementovať aj do legislatívy a pristúpiť k tvorbe Centrálneho registra dotácií na šport zo všetkých zdrojov.

NKÚ SR v rámci prerokovania jednotlivých výsledkov kontroly vo **Výbore NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport**, odporučil zaviazať MŠVVaŠ SR prijať opatrenia v oblasti tvorby štátnej politiky, nastavenia udržateľného systému financovania ako aj vytvoriť adekvátny IT systém ako nástroj riadenia, monitoringu a kontroly športu. NKÚ SR upozorňuje, že tieto rokovania viedli k uzneseniam, ktoré zaviazali ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR, aby informoval výbor o budovaní IT systému v oblasti športu. Na základe tejto skutočnosti NKÚ SR odporúča **Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport** zaviazať MŠVVaŠ SR:

- vypracovať koncepciu štátnej politiky v oblasti športu vrátane jasného definovania kompetencií zúčastnených strán;
- nastaviť transparentný a udržateľný systém financovania športu.

1 KONTROLNÉ AKCIE V ŠPORTE

V priebehu rokov 2019-2021 vykonal NKÚ SR päť kontrolných akcií, ktoré boli zamerané na oblasť športu, či už v oblasti stratégií, financovania a kontrolného systému.

Systém podpory subjektov verejnej správy v oblasti všeobecne prospešných a verejnoprospešných služieb a účelov v regióne (2019)

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť nastavenie procesov pri poskytovaní dotácií v nadväznosti na strategické zámery rozvoja mesta a ich plnenie. Zároveň kontrolóri preverili čerpanie poskytnutých dotácií z hľadiska stanoveného účelu a podporených oblastí a zhodnotiť stav a vývoj dlhu a záväzkov mesta.

Vnútorný kontrolný systém výdavkov na šport v rozpočtovej kapitole MŠVVaŠ SR (2020)

Kontrolná akcia sa zamerala na preverenie vnútorného kontrolného systému s dôrazom na kontrolu výdavkov na šport v rozpočtovej kapitole MŠVVaŠ SR s cieľom zistiť, či je dostatočne účinný pre zabezpečovanie efektívnej podpory a rozvoja všetkých druhov športu.

Finančné prostriedky poskytnuté z vybraných rozpočtových kapitol na rozvoj športu (2021)

Kontrola bola zameraná na transparentnosť prideľovania finančných prostriedkov na rozvoj športovej infraštruktúry na Ministerstve financií SR prostredníctvom Všeobecnej pokladničnej správy a na Úrade vlády SR.

Športové zväzy (2021)

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť spôsob použitia príspevku uznanému športu poskytnutého národným športovým zväzom z kapitoly MŠVVaŠ SR.

Systém distribúcie príjmov z TIPOS, národnej lotériovej spoločnosti, a. s. (2021)
Použitie príjmov z odvodov prevádzkovateľov hazardných hier bolo účelom kontrolnej akcie realizovanej v TIPOS-e, národnej lotériovej spoločnosti, a. s. Súčasne sa kontrolóri zamerali aj na posúdenie transparentnosti procesu rozdeľovania príjmov.

2 VÝSLEDKY KONTROLNEJ ČINNOSTI NKÚ SR V OBLASTI ŠPORTU V ROKOCH 2019-2021

2.1 NEKONCEPČNÝ PRÍSTUP K ROZVOJU ŠPORTU

Ústredným orgánom, ktorý zastrešuje problematiku športu je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Financovanie športu zo štátneho rozpočtu zabezpečuje rezort školstva podľa zákona o športe. Úrad vlády SR, Ministerstvo financií SR, VÚC, obce a mestá zastrešujú niekoľko dotačných mechanizmov, cez ktoré sa môžu okrem iného financovať aj športové projekty. Poradným orgánom vlády SR je splnomocnenec vlády pre šport.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR vypracovalo „Koncepciu štátnej politiky v oblasti športu – Slovenský šport 2020“, ktorá bola prijatá uznesením vlády SR v roku 2012. **V roku 2021 stále neexistovala aktualizovaná strategická koncepcia rozvoja športu** a športovej infraštruktúry, čo vedie k tomu, že **sú financie na**

šport prideľované nesystémovo. Na absenciu dokumentu, ktorý by jednoznačne určoval smerovanie športu, merateľné ciele a spôsoby ako ich dosiahnuť a hodnotiť, už poukázal NKÚ SR pri kontrole „Vnútorný kontrolný systém výdavkov na šport v rozpočtovej kapitole MŠVVaŠ SR“ vykonanej v roku 2020 na MŠVVaŠ SR.

Úlohou splnomocnenca vlády pre šport ako poradného orgánu vlády je vypracúvať návrhy koncepčných a strategických materiálov pre oblasť športu, ako aj návrhy analýz uplatňovania právnych predpisov a podnetov na ich zmenu a doplnenie. **Kontrola NKÚ SR v roku 2021 na Úrade vlády SR preukázala, že splnomocnenec vlády pre šport si dlhodobo neplnil kľúčové úlohy, ktoré mu vyplývajú zo štatútu**.

NKÚ SR sa v roku 2019 zameral na systém podpory subjektov verejnej správy (VÚC, mestá a obce) v oblasti všeobecne prospešných služieb v regióne. Jedným zo záverov kontroly bolo, že v rokoch 2016 až 2018 boli z rozpočtu 45 vybraných kontrolovaných miest poskytnuté dotácie na podporu rozvoja územia a verejnoprospešných služieb, pričom **na podporu športu mestá poskytli** celkom **42,3 milióna eur, t. j. 59 % všetkých dotácií. Kontrolou bolo zistené, že koncepciu rozvoja športu nemalo vypracovanú alebo aktualizovanú v zmysle zákona o športe viac ako 70 % kontrolovaných miest.** Z dôvodu chýbajúcej stratégie a cieľov v oblasti športu kontrolované mestá tak nevytvorili základné predpoklady pre efektívny a systematický rozvoj športu. V zmysle zákona o športe sa vymedzené pôsobnosti pritom týkajú aj vytvárania podmienok na vykonávanie športu.

Zo záverov kontrol NKÚ SR je zjavné, že v podmienkach SR neexistuje stratégia venovaná športu naprieč všetkými úrovňami riadenia. Od vrcholovej organizácie, kompetenčne zodpovednej za túto oblasť, až po lokálnu úroveň, ktorá je najbližšie k občanovi. Je nutné podotknúť, že práve strategický prístup, ktorý je základom plánovania aktivít je hlavným nástrojom efektívneho financovania. Určuje priority vykonané v správnom čase a na správnom mieste tak, aby dopad investovaných finančných prostriedkov bol čo najväčší.

2.2 ZDROJE FINANCOVANIA

Ústredným orgánom, ktorý zastrešuje problematiku športu je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Financovanie športu zo štátneho rozpočtu zabezpečuje rezort školstva podľa zákona o športe. Úrad vlády SR, Ministerstvo financií SR, VÚC, obce a mestá zastrešujú niekoľko dotačných mechanizmov, cez ktoré sa môžu okrem iného financovať aj športové projekty. Ďalším verejným zdrojom financovania športu je asignácia 2 % dane.

2.2.1 PRIAMA PODPORA ŠPORTU PODĽA ZÁKONA O ŠPORTE

Príjmy štátneho rozpočtu z odvodov prevádzkovateľov hazardných hier sú vykazované ako nedaňové príjmy v kapitole Všeobecná pokladničná správa, ktorú spravuje MF SR. Na tento druh príjmu, ktorý je určený pre oblasť športu bola zameraná kontrola **Systému distribúcie príjmov z TIPOS, národnej lotériovej spoločnosti, a. s**. v roku 2021. Priame použitie časti príjmov z odvodov hazardných hier je legislatívne upravené v zákone o športe, kde je stanovený ako jeden zo zdrojov financovania športu **prostriedky štátneho rozpočtu vo výške odvodu z prevádzkovania lotériových hier.** Výška finančných prostriedkov z lotériových hier určená na šport bola uvedeným zákonom stanovená v **roku 2016 na 25 %, 2017 na 50 % a v roku 2018 vo výške 75 %** z odvodu z lotériových hier predchádzajúceho roka. **Od roku 2019** sú na financovanie športu určené finančné prostriedky vo výške **100 %** z odvodu lotériových hier predchádzajúceho roka. MF SR zákonom stanovený objem finančných prostriedkov na šport prideľuje priamo do rozpočtu kapitoly MŠVVaŠ SR. Za celé obdobie od účinnosti zákona o športe (2016 až 2021) bol z odvodov z lotériových hier poskytnutý príspevok na podporu športu vo výške presahujúcej **180 mil. eur.**

NKÚ SR konštatoval, že lehota úhrady odvodu z okamžitých lotérií, určená v zákone o hazardných hrách, **nie je zárukou rovnomerného a dostatočne predvídateľného príjmu určeného na financovanie podpory športu**. To sa prejavilo pri zostavovaní rozpočtu na rok 2021, ktorý vychádzal z predchádzajúceho vývoja príjmov z odvodov z lotériových hier, pričom skutočný príjem bol v roku 2020 výrazne nižší ako v predchádzajúcich rokoch.

2.3 FORMY FINANCOVANIA

2.3.1 MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

Ministerstvo školstva môže z prostriedkov štátneho rozpočtu poskytnúť športovej organizácii zapísanej v registri právnických osôb v športe, športovcovi alebo športovému odborníkovi príspevok na národný športový projekt.

Za národný športový projekt sa považuje aj zabezpečenie prípravy športovcov podľa zoznamu najvýkonnejších športovcov a ich účasti na významnej súťaži, zabezpečenie plnenia úloh Slovenského olympijského a športového výboru, zabezpečenie prípravy zdravotne postihnutých športovcov a plnenie úloh Slovenského paralympijského výboru. Príspevok sa poukazuje národnému športovému zväzu, alebo národnej športovej organizácii, ku ktorej má športovec príslušnosť alebo rezortnému športovému stredisku určenému ministerstvom školstva.

Financovanie športu zo štátneho rozpočtu zabezpečuje podľa zákona o športe MŠVVaŠ SR. Poskytujú sa formou:

- **Príspevok uznanému športu** (zákon o športe)

  Uznaným športom je šport uznaný Medzinárodným olympijským výborom, Medzinárodným paralympijským výborom, Medzinárodným výborom športu nepočujúcich, Medzinárodným hnutím špeciálnych olympiád. Príspevok je priamo úmerný pridanej hodnote uznaného športu pre Slovenskú republiku a vypočítava sa na základe podielu uznaného športu podľa zložitého vzorca, ktorý je pomerom váhy dosiahnutého športového úspechu, váhy domáceho záujmu o šport a zahraničného záujmu o šport.

- **Dotácie** (zákon o športe) – nebol predmetom kontroly NKÚ SR

  MŠVVaŠ SR môže poskytnúť dotáciu na podporu a rozvoj športu pre všetkých, vrcholového športu a športu zdravotne postihnutých. Ďalej na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu športovej infraštruktúry, turistické trasy, podporu dobrej správy v športe.

- **Príspevok na národný športový projekt** (zákon o športe) - nebol predmetom kontroly NKÚ SR

Príspevok uznanému športu

NKÚ SR sa zameral v roku 2021 práve na vyššie spomínaný **príspevok uznanému športu** podľa zákona o športe. Tento príspevok je finančný príspevok MŠVVaŠ na športovú činnosť, na ktorého poskytnutie má nárok národný športový zväz pre uznaný šport. Výška finančného príspevku závisí od dosiahnutých športových úspechov ako v kategórii dospelých, tak v kategórii mládeže a na počte aktívnych športovcov vo veku do 23 rokov.

Graf č. 1: Celkové alokované finančné prostriedky pre všetky uznané športy v SR v rokoch 2017–2021 (v mil. eur)

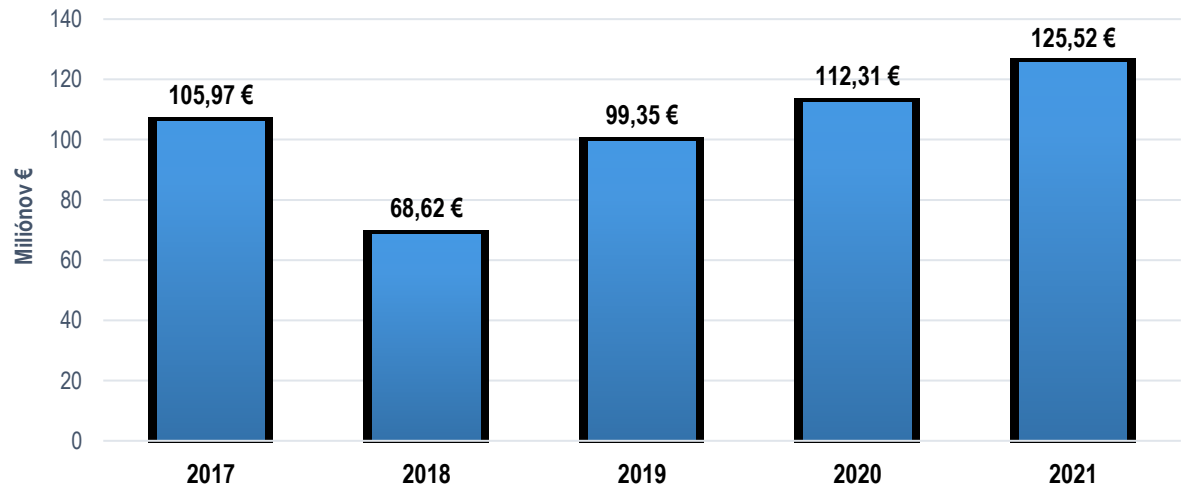

Športové zväzy sú hlavným nástrojom toku finančných prostriedkov pre šport. V SR bolo podľa Registra právnických osôb v športe v roku 2021 registrovaných 73 národných športových zväzov v uznanom športe.

Použitie príspevku uznanému športu bolo preverované kontrolou NKÚ SR v roku 2021 v **Slovenskom zväze ľadového hokeja, Slovenskej basketbalovej asociácii, Slovenskom atletickom zväze a Slovenskom tenisovom zväze za obdobie rokov 2018–2020. Národné športové zväzy** boli povinné príspevok uznanému športu v súlade so zákonom o športe rozdeliť nasledovne:

- **najmenej 15 % na šport mládeže** pomerne medzi športové kluby podľa počtu aktívnych športovcov do 23 rokov v individuálnych športoch alebo počtu súťažiacich družstiev do 23 rokov v kolektívnych športoch,
- **najmenej 20 % na rozvoj talentovaných športovcov**,
- **najmenej 25 % na športovú reprezentáciu**.

Šport mládeže do 23 rokov - najmenej 15 % z príspevku uznanému športu

V Slovenskom atletickom zväze bol príspevok uznanému športu **na účel športu mládeže do 23 rokov** prerozdeľovaný v roku 2020 medzi 145 klubov, najvyššia pridelená suma bola vo výške 24 616 eur, najmenšia podpora bola 23 eur. **V priemere za rok 2020 podpora predstavovala 3 111 eur**. To, že finančné prostriedky pre účel športu mládeže do 23 rokov **boli prideľované v niektorých prípadoch v nedostatočnej výške,** možno ilustrovať na príklade **Slovenskej basketbalovej asociácie**. Suma finančných prostriedkov **bola veľmi nízka, až limitujúca, a neposkytovala také možnosti,** ktoré by jednotlivým basketbalovým mužstvám umožnila **rozvoj mládeže a talentov v SR**. Je otázne, či finančné prostriedky v rozmedzí **600 – 700 eur na jedno mládežnícke družstvo na jeden kalendárny rok vôbec predstavujú podporný faktor, ktorý by v dostatočnej miere nejakým spôsobom zabezpečil rozvoj a samotné fungovanie takéhoto družstva v rámci mládežníckych basketbalových súťaží v SR**. Bez externej podpory, inej ako štátnej, by basketbalové kluby mali problémy udržať takéto mládežnícke družstvá v súťažiach.

Rozvoj talentovaných športovcov – najmenej 20 % z príspevku uznanému športu

Finančný príspevok na rozvoj talentovaných športovcov sa v prípade **najlepších klubových a NTC talentovaných tenisových športovcov** pohyboval **od 2 000 do 5 000 eur ročne**. Priemerné vynaložené sumy za kontrolované obdobie na talentovaných športovcov v Slovenskej basketbalovej asociácii nebolo možné vyčísliť, nakoľko asociácia v rámci svojich možností **zabezpečovala len trénerov a športových expertov**. Išlo teda len o **najnevyhnutnejšie zabezpečenie rozvoja talentov** v rôznych výcvikových kempoch a na rôznych typoch sústredení a súťaží v SR a v zahraničí. Žiadne iné aktivity, z dôvodu **obmedzených finančných zdrojov** príspevku uznanému športu, neboli podporované a bez podpory a existencie súkromných zdrojov jednotlivých klubov a rôznych iných organizácií podporujúcich basketbal, by **rozvoj talentov v SR nenapredoval a stagnoval by, čoho dôsledkom by bol celkový úpadok talentov**.

Športová reprezentácia – najmenej 25 % z príspevku uznanému športu

Najvyššie objemy finančných prostriedkov v rámci športovej reprezentácie tvorili v Slovenskom tenisovom zväze organizácie medzinárodných turnajov ako boli Davis Cup, Fed Cup, Slovak Open a ďalšie súťaže v NTC. Najvyššiu sumu výdavkov predstavoval vždy **prenájom NTC arény**, ktorý tvoril **až polovicu výdavkov určených na tento účel** a bol základom pre zorganizovanie samotného podujatia. Podľa významnosti a úrovne podujatia sa odvodzovala celková suma nákladov na ich uskutočnenie. Aj v oblasti športovej reprezentácie bol zrejmý rozdiel v **popularite jednotlivých športov**, pretože napr. Slovenská basketbalová asociácia z dôvodu limitujúcich finančných prostriedkov na účel reprezentácie ešte nikdy počas svojej pôsobnosti **nevyplácala žiadne motivujúce odmeny za účasť v reprezentácii SR**. V iných športoch bolo bežné, že vrcholový športovec, alebo družstvo, **boli odmeňovaní za určité dosiahnuté výsledky v domácich ale aj zahraničných súťažiach**. Príčinou takéhoto stavu bola skutočnosť, že obligatórne výdaje na basketbalovú reprezentáciu boli v takom rozsahu, že **stanovený limit pokryl**

neraz len výdaje spojené so zabezpečením danej reprezentácie doma a vo svete a neexistoval žiadny iný priestor na zabezpečenie dôstojných reprezentačných podmienok, za ktorých by boli vrcholoví reprezentanti odmeňovaní podobne ako v iných svetových súťažiach, kde je takýto benefit zabezpečovaný automaticky na štátnej a medzinárodnej úrovni.

Výstavba, modernizácia alebo rekonštrukcia športovej infraštruktúry – najviac 30 % z príspevku uznanému športu

V kontrolovanom období bolo spolu za všetky štyri národné športové zväzy reálne vyčerpaných na tento účel **880 000 eur** (Slovenský atletický zväz – 420 000 eur, Slovenský zväz ľadového hokeja – 360 000 eur, Slovenská basketbalová asociácia – 100 000 eur a Slovenský tenisový zväz 0 eur).

Kontrolou NKÚ SR bolo potvrdené, že vo všetkých kontrolovaných národných športových zväzoch bol počas rokov 2018-2020 príspevok uznanému športu rozdelený v súlade so zákonom o športe.

Cieľavedomú podporu mládežníckeho športu ako aj výchovu talentov je možné vykonávať iba udržateľným a systémovým spôsobom. Súčasťou udržateľného modelu musí byť finančný mechanizmus, v ktorom je štátne financovanie nosným finančným zdrojom aj keď súkromné zdroje zostávajú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

2.3.2 MINISTERSTVO FINANCIÍ SR

Ministerstvo financií SR v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok poskytuje z rozpočtovej kapitoly všeobecnej pokladničnej správy (ďalej len „VPS“) obciam, VÚC a iným právnickým osobám **dotácie**.

[1]Podľa výnosu MF SR **dotácie možno poskytnúť**:

- **na individuálne potreby obcí - na plnenie úloh súvisiacich s výkonom jej samosprávnych pôsobností (v zmysle § 2 výnosu MF SR)** – poskytnuté žiadateľovi na základe písomnej žiadosti
- **na osobitné účely - na plnenie mimoriadnych úloh alebo naliehavých úloh (v zmysle § 3 výnosu MF SR) –** poskytnuté na základe rozhodnutia vlády SR formou uznesenia vlády SR.

Výsledky kontroly Finančné prostriedky poskytnuté z vybraných rozpočtových kapitol na rozvoj športu v roku 2021 poukázali na nedostatky prideľovania vyššie uvedených dotácií.

- **§ 3 výnosu MF SR -** rozvoj športovej infraštruktúry

Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že najväčší objem dotácií na rozvoj športovej infraštruktúry bol v období 2018 až 1. polrok 2021 poskytnutý práve z uvedeného titulu a to **v sume 84,91 mil. eur na osobitné účely, na plnenie mimoriadnych úloh alebo naliehavých úloh, a to na základe rozhodnutia vlády SR**. **Dotácie boli poskytnuté na základe 54 uznesení vlády SR**, ktorými vláda SR uložila ministrovi financií uvoľniť schválené finančné prostriedky zo zdrojov rozpočtovej kapitoly VPS.

Jednou z rozpočtových rezerv je **rozpočtová rezerva vlády**, ktorá sa rozpočtuje vo VPS. O použití prostriedkov rozpočtovej rezervy vlády **rozhoduje vláda na návrh ministra financií SR**. V období 2018 až 1. polrok 2020 boli z rezervy vlády SR uvoľnené finančné prostriedky na rozvoj športovej infraštruktúry na základe **šiestich uznesení vlády SR** v objeme 1,35 milióna eur. Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že **len v jednom prípade išlo o výdavky** (na odstránenie havarijného stavu stavby - Krytá plaváreň Veľký Krtíš - UV č. 565/2019), ktoré **nebolo možné predvídať a plánovať**. V ostatných prípadoch išlo o investície, ktoré sa dajú, resp. musia vopred naplánovať, pripraviť a naprojektovať a nebol dôvod uhrádzať ich z rozpočtovej rezervy vlády SR, ktorá sa vytvára na krytie nepredvídaných výdavkov.

[1] Výnos MF SR č. 26825/2005 – 441 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií SR zo zdrojov kapitoly Všeobecná pokladničná správa (ďalej len „výnos MF SR“), vydaného v súlade s § 8 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách verenej správy.

- **§ 2 výnosu MF SR** - na plnenie úloh súvisiacich s výkonom samosprávnych pôsobností

MF SR poskytlo v období 2018 až 1. polrok 2020 v zmysle § 2 výnosu MF SR zo zdrojov kapitoly VPS na rozvoj športovej infraštruktúry celkovú sumu **489 tis. eur**. Išlo o **dotácie na individuálne potreby obcí, na plnenie úloh súvisiacich s výkonom ich samosprávnych pôsobnosti**. Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že MF SR zverejnilo na svojom webovom sídle výzvu na predkladanie žiadostí o dotácie na individuálne potreby obcí zo zdrojov rozpočtovej kapitoly VPS. MF SR však nepreukázalo NKÚ SR spôsob zatrieďovania žiadostí do oblastí (infraštruktúra obce, kultúra, školstvo a šport), metodológiu výberu a vyhodnotenia predložených žiadostí o poskytnutie dotácie. Na MF SR nebola v preverovanom období zriadená komisia, ktorej úlohou by bolo vyhodnocovať predložené žiadosti o poskytnutie dotácie a navrhovať poskytnutie dotácie. Proces výberu a hodnotenia žiadosti o poskytnutie dotácie v zmysle § 2 výnosu MF SR bol NKÚ SR v období 2018 až 1. polrok 2020 vyhodnotený ako netransparentný. Príjemcovia dotácie pri zúčtovaní dotácií poskytnutých MF SR nepredkladali žiadne prílohy a neuvádzali žiadne údaje o dokladoch z použitia dotácie. Takýto spôsob zúčtovania poskytnutých finančných prostriedkov nezabezpečuje preukázateľnosť a transparentnosť použitia dotácií a vytvára veľké riziko vzniku nezrovnalostí a podvodov.

Ministerstvo financií v období 2018 až 1. polrok 2020 poskytlo v zmysle § 2 a § 3 výnosu MF SR zo zdrojov rozpočtovej kapitoly VPS len na kapitálové výdavky určené na rozvoj športovej infraštruktúry dotácie v celkovej sume nad 85 mil. eur.

Z kontroly poskytovania dotácií na šport zo zdrojov rozpočtovej kapitoly VPS vyplynulo, že ide o nesystémový prístup financovania športu. Podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácií činnosti vlády a organizácií ústrednej štátnej správy, ústredným orgánom štátnej správy pre štátnu starostlivosť o mládež a šport je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. MŠVVaŠ v súlade so zákonom č. 440/2015 o športe vypracúva návrh koncepcie rozvoja športu najmenej na obdobie piatich rokov, koordinuje uskutočňovanie koncepcie rozvoja športu, podporuje a koordinuje výstavbu športovej infraštruktúry, podporuje rozvoj športu pre všetkých a športu zdravotne postihnutých a čo je najdôležitejšie zabezpečuje financovanie športu zo štátneho rozpočtu. Nie je dôvod, aby financovanie niektorých investícii na šport bolo realizované mimo MŠVVaŠ, zo zdrojov samostatnej rozpočtovej kapitoly VPS.

Priestor na zlepšenie transparentnosti vidí NKÚ aj **v úprave legislatívy**, pretože viacvýznamová interpretácia pravidiel pre poskytovanie dotácií z rozpočtových rezerv ustanovených v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy spôsobuje to, že v mnohých prípadoch sú dotácie poskytované nie v súlade s ustanoveným spôsobom nakladania s verejnými prostriedkami.

Pre dotvorenie obrazu financovania športu z verejných prostriedkov je nutné spomenúť ešte tri inštitúcie. Prvými dvomi inštitúciami sú **Ministerstvo vnútra SR**, ktoré financuje Stredisko štátnej športovej reprezentácie a **Ministerstvo obrany SR**, ktoré financuje Stredisko prípravy štátnej športovej reprezentácie. Treťou inštitúciou je **Úrad vlády SR, ktorý poskytol v rokoch** 2018 a 2019 **finančné prostriedky na rozvoj športu a to cez dotácie z programu Podpora rozvoja športu** a cez **rozpočtovú rezervu predsedu vlády**. O použití prostriedkov z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR podľa uvedeného zákona rozhoduje predseda vlády. Základným cieľom poskytovania dotácií z **programu Podpora rozvoj športu** bolo podporiť projekty zamerané na výstavbu, údržbu a využitie multifunkčných ihrísk, výstavbu detských ihrísk, výmenu umelého trávnika na multifunkčných ihriskách a nákup športovej výbavy. **Celý proces mal pravidlá a postupy – od vyhlásenia výzvy na webovej stránke úradu až po zúčtovanie dotácií prijímateľmi.** V rokoch 2018 až 2019 bolo z dotačného programu na dotácie pre oblasť športu poskytnutých celkom 18,4 mil. eur a to pre 1780 projektov.

2.3.3 *ROZPOČTOVÁ REZERVA PREDSEDU VLÁDY SR*

Z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR bolo za obdobie 2018 až 1. polrok 2020 pre oblasť športu poskytnutých viac ako 3 mil. eur. NKÚ SR v roku 2021 preveril proces poskytovania dotácií z tohto finančného zdroja. Kontrola poukázala na skutočnosť, že proces prideľovania podpory bol vykonávaný rozhodnutím predsedu vlády SR bez akýchkoľvek pravidiel a kritérií. V uvedenom období neexistovala právna norma, ktorá by akýmkoľvek spôsobom upravovala systém poskytovania dotácií z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR z pohľadu transparentnosti, t. j. neexistoval žiadny hodnotiaci systém. Verejnosť nebola ani informovaná o možnosti požiadať o finančné prostriedky. Predseda vlády SR o schválení alebo neschválení prijatých žiadostí rozhodoval samostatne, čím NKÚ SR hodnotí tento proces za **netransparentný**.

Kontrolou vybranej vzorky projektov z rezervy predsedu vlády SR bolo zistené, že **len v jednom prípade išlo o výdavky** (poskytnutie dotácie Obci Lukáčovce), ktoré **nebolo možné predvídať a plánovať, t. j. tak ako to požaduje zákon o rozpočtových pravidlách.** V ostatných prípadoch išlo o investície, ktoré sa dajú, resp. musia vopred naplánovať, pripraviť a naprojektovať a nebol dôvod uhrádzať ich z rozpočtovej rezervy vlády SR, ktorá sa vytvára na krytie nepredvídaných výdavkov.

2.3.4 *FINANCOVANIE ŠPORTU SAMOSPRÁVOU*

Významné finančné prostriedky z rozpočtov miest smerujú každoročne aj formou dotácií do podpory všeobecne prospešných a verejnoprospešných služieb a účelov, na podporu podnikania a zamestnanosti. Na dotáciu nevzniká nárok, mesto ju poskytuje podľa podmienok všeobecne záväzného nariadenia z vlastných zdrojov právnickým osobám alebo fyzickým osobám – podnikateľom, ktorí majú sídlo alebo pôsobia na území obce. Subjekty územnej samosprávy môžu poskytovať dotácie aj právnickým osobám v ich zakladateľskej pôsobnosti na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia mesta, bez stanovenia podmienok vo všeobecne záväznom nariadení. NKÚ SR sa v roku 2019 svojou kontrolou zameral na systém podpory subjektov verejnej správy v oblasti všeobecne prospešných a verejnoprospešných služieb a účelov v regióne a kontrolovaným obdobím boli roky 2018–2019.

V rokoch 2016 až 2018 boli z rozpočtu 45 kontrolovaných miest poskytnuté dotácie na podporu rozvoja územia, všeobecne prospešných a verejnoprospešných služieb a účelov, podnikania a zamestnanosti v celkovej sume takmer 72,2 milióna eur, **z toho do oblasti športu,** nasmerovali **mestá** celkom **42,3 milióna eur, t. j. 59 % všetkých dotácií**. Právnickým osobám mimo zakladateľskej pôsobnosti kontrolovaných miest a fyzickým osobám – podnikateľom boli poskytnuté dotácie na rozvoj športu celkom v sume 26,2 milióna eur. V prípade právnických osôb založených kontrolovanými mestami išlo najmä o podporu mestských športových klubov, tu celková suma dotácií presiahla 16 miliónov eur.

Graf č. 1 Financovanie športu – kontrolné akcie NKÚ SR v rokoch 2019-2021[2]

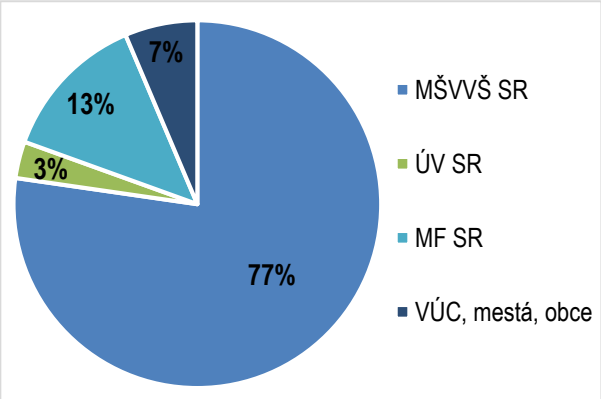

Pri zhrnutí údajov z kontrol NKÚ SR, ktoré boli zamerané aj na financovanie športu je možné identifikovať rôznorodosť financovania tak ako to vyjadruje graf č. 1. Až 23 % kontrolovaných prostriedkov na šport je prideľovaných inou organizáciou ako MŠVVaŠ SR. Uvedený stav by nebol alarmujúci pokiaľ by existovali základné podmienky riadenia. Po prvé existencia jednotnej národnej stratégie a jej prepojenie na nižšiu úroveň. Po druhé jednotné postupy prideľovania prostriedkov naprieč kľúčovými hráčmi a po tretie existencia nástroja, ktorý by tieto zdroje monitoroval a vyhodnocoval.

[2] zdroje financovania športu sú získané z kontrol uvedených v časti 2 správy a to za kontrolované obdobia a v súlade s predmetom kontroly

2.4 INFORMAČNÝ SYSTÉM ŠPORTU

Informačný systém športu je informačný systém verejnej správy, ktorého správcom a prevádzkovateľom v zmysle § 79 ods. 1 zákona o športe je MŠVVaŠ SR. Prevádzku a administráciu systému však zabezpečuje Národné športové centrum, priamo riadená príspevková organizácia ministerstva. ISŠ sa začal budovať už v roku 2010 a postupne k nemu pribúdali rôzne funkcionality. Výrazné zmeny nastali prijatím zákona o športe s účinnosťou od 1. januára 2016, ktorý zadefinoval ISŠ v právnom poriadku. Do roku 2019 celkové výdavky súvisiace s ISŠ dosiahli 2,69 mil. eur.

Podľa zákona o športe má byť systém komplexne zložený z nasledujúcich piatich modulov:

- register fyzických osôb v športe,
- register právnických osôb v športe,
- verejný portál informačného systému športu (športový portál),
- modul odbornej prípravy športových odborníkov,
- register projektov podpory športu podľa osobitného predpisu (podľa zákona č. 310/2019 o Fonde na podporu športu).

ISŠ mal naplniť niekoľko zásadných zadaní. Patrilo k nim vytvorenie vyššie uvedených registrov, ktoré by pokryli pôsobenie konkrétnych jednotlivcov i organizácií v oblasti športu tak, aby vznikol súhrn prehľadných informácií o jednotlivých oblastiach slovenského športu s možnosťou tvorby štatistických a iných dátových výstupov. Mimoriadne dôležitou zložkou ISŠ mala byť **evidencia finančných prostriedkov verejnej správy** rozdeľovaných do všetkých oblastí športu v rámci Slovenska, ktorá by mala obsahovať údaje o výške a účele dotácie a tiež označenie žiadateľa, ktorý dotáciu dostal. Fungovaním tejto funkcionality by bolo možné zabrániť prípadnej duplicite financovania. **Na športovom portáli je aktuálne dostupný iba prehľad dotácií poskytnutých zo štátneho rozpočtu v rámci programového financovania telesnej kultúry a športu za jednotlivé roky.**

Okrem športového portálu a domovskej stránky ministerstva školstva sa viaceré dôležité informácie z oblasti športu nachádzajú na webových adresách Národného športového centra, na stránke Fondu na podporu športu a tiež na stránke Splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport, čo iba ilustruje zdrojovú roztrieštenosť pri poskytovaní ucelených informácií v oblasti športu na Slovensku. Roztrieštenosť významných informácií na viacerých webových platformách, obmedzená funkčnosť a neúplnosť informácií v ISŠ predstavuje prekážku pri manažmente, monitoringu a kontrole zdrojov plynúcich do oblasti športu. NKÚ SR zistil, že aktuálna legislatívna a zmluvná úprava týkajúca sa správcovstva, prevádzkovania a administrácie ISŠ nie je jednoznačná. Zákon o športe v § 79 ods. 1 uvádza, že správcom a prevádzkovateľom je ministerstvo. Ministerstvo však ISŠ neevidovalo vo svojom majetku ani v zozname svojich IS verejnej správy.